

Krav til skriftlige arbeider på masterprogrammet i rettsvitenskap ved UiB

Senest revidert mars 2024

Innhold

1. Hensynene bak krav til skriftlige arbeider i jusstudiet	1
2. Generelt om krav til skriftlige arbeider på jusstudiet.....	2
3. Nærmere om kravet til selvstendig arbeid.....	2
4. Forholdet mellom vitenskapelige idealer og opphavsrett	3
5. Fakultetets kontroll med kravene til selvstendig arbeid	4
6. Nærmere om gode og dårlige arbeidsmåter.....	5
7. Særlig om kravet til selvstendig arbeid ved innlevering av tidligere leverte besvarelser	6
8. Krav til kommentering av andre studenters besvarelser	6
9. Tekstkontroll av skriftlige arbeider.....	6
10. Nærmere om fjerde og femte studieår	9

1. Hensynene bak krav til skriftlige arbeider i jusstudiet

Skriftlige arbeider står sentralt i det pedagogiske opplegget på jusstudiet i Bergen. Underveis i studieløpet skal du som student utarbeide en rekke forskjellige tekster. Det dreier seg om ulike arbeidsoppgaver på 1.-3. studieår, obligatoriske kursoppgaver på 1.-4. studieår, hjemmeeksamener, obligatoriske skriftlige arbeider på ulike spesialemer og masteroppgaven på 5. studieår.

Gjennom de skriftlige arbeidene, andres kommentering av dine tekster og din kommentering av andres tekster, opparbeider du kunnskap om innholdet i rettsreglene på det aktuelle rettsområdet, metodekunnskap og -ferdigheter (kunnskap om og anvendelse av de rettskildene som angir innholdet i rettsreglene) og ferdigheter når det gjelder fremstilling (struktur, presisjon og klarhet). På denne måten utgjør skriftlige arbeider kjernen i studieopplegget. Det er derfor viktig at du som student ved fakultetet kjenner til hvilke krav som stilles til arbeidet med skriftlige innleveringer.

For å få størst mulig utbytte av arbeidet med tekstene, er det viktig at du har gjort en innsats som gjør at du er forberedt på skriveprosessen. Du bør ha vært på forelesninger, lest de relevante delene av faglitteraturen, forberedt deg til arbeidsgruppemøtet og deltatt aktivt i diskusjonene i arbeidsgruppen. På denne måten skaffer du deg ditt eget bilde av rettstilstanden, og kan gjøre deg opp din egen mening om hvordan juridiske problemstillinger skal løses. Dette kalles i pedagogisk sammenheng for [sosial konstruktivisme](#), og innebærer at man setter sammen og bygger opp (konstruerer) sin kunnskap ved å inngå i et større sosialt faglig fellesskap.

Selv om jusstudiet på denne måten har et kollektivt tilsnitt, skal dine skriftlige arbeider underveis i studiet være *selvstendige og individuelle*. Du kan derfor ikke samarbeide med andre *under selve skriveprosessen*. De skriftlige arbeidene inngår i grunnlaget for fakultetets sertifisering av deg som

master i rettsvitenskap. For hjemmeeksamener og masteroppgaven er dette temmelig selvsagt, men det gjelder også for andre skriftlige arbeider som er vilkår for å gå opp til eksamen.

2. Generelt om krav til skriftlige arbeider på jusstudiet

All juridisk fremstilling og argumentasjon må ta utgangspunkt i juridisk metode, slik metoden blir presentert i rettskilde- og metodelæreemnene og i de øvrige emnene. Rettskildeprinsippene styrer utvelgelsen av relevante rettskildefaktorer, hvordan en trekker slutninger fra disse faktorene, og hvordan en harmoniserer eller avveier slutningene, før en kommer frem til det endelige tolkningsresultatet. Det innebærer at også du som student må argumentere juridisk innenfor den rammen som rettskildeprinsippene representerer.

I tillegg til å følge rettskildeprinsippene, må du henvise til lover, forarbeider, dommer og annet rettskildemateriale.

Kravet om kildehenvisninger bygger på vitenskapelige idealer om selvstendighet, grundighet, helhet, balanse, etterprøvnbarhet og kritisk holdning. Kravet om grundighet og etterprøvnbarhet tilsier at du ikke bare henter og anvender argumenter fra ulike kilder, men at du også angir hvilke kilder du anvender, og hvor i kildene du henter argumentene fra. Uten slike kildehenvisninger, oppfyller ikke det skriftlige arbeidet minstekravene til akademisk kvalitet.

De vitenskapelige idealene om selvstendighet og etterprøvnbarhet tilsier også at du skiller klart mellom dine egne og andres bidrag i den juridiske argumentasjonen. Dette betegnes ofte som krav om *akademisk redelighet*. På dette punktet følger også lovgivningen langt på vei opp de vitenskapelige idealene, gjennom de begrensningene i bruk av andre forfatters materiale som følger av åndsverkloven av 12. mai 1961 nr. 5¹. De vitenskapelige idealene er imidlertid strengere enn åndsverkloven, noe det gjøres nærmere rede for nedenfor i punkt 4.

3. Nærmere om kravet til selvstendig arbeid

Hver enkelt student skal arbeide individuelt og selvstendig med sine rettslige analyser. En slik analyse innebærer at en identifiserer de relevante rettslige spørsmålene, og danner seg sin egen oppfatning om hva som er de sentrale argumentene for og mot en bestemt løsning av et rettsspørsmål, med utgangspunkt i det foreliggende rettskildematerialet og de faktiske forhold. Det er ikke tilstrekkelig at du bare gjengir innholdet i lovtekst, lovforarbeider, rettspraksis eller juridisk litteratur, eller gjengir elementer fra faktum, uten din egen bearbeidelse av materialet. Du må foreta din egen selvstendige analyse, og utforme din egen selvstendige argumentasjon. Dette er det som etterspørres i dine skriftlige arbeider.

Kravet til et selvstendig arbeid tilsier også at du klart identifiserer hvilke deler av teksten som baserer seg på dine egne juridiske analyser, og hvilke deler som representerer gjengivelse av det foreliggende rettskildematerialet. Dersom du gjengir lovtekst, lovforarbeider, rettspraksis eller andre kilder, må det angis på en tydelig måte i besvarelsen, med anførselstegn og kildehenvisninger. Det samme gjelder juridisk litteratur: Du må henvise på en presis måte. Det er en sentral del av den akademiske tradisjonen å være etterrettelig og etterprøvnbar i kildebruken, jf. det som er skrevet om

¹ [Lov om opphavsrett til åndsverk mv. \(åndsverkloven\) - Lovdata](#)

dette foran i punkt 2.

Det er viktig å være klar over at selv riktig angitte sitater likevel kan utgjøre en så stor del av en besvarelse at krav til selvstendighet ikke er oppfylt. Det vil kunne være tilfellet dersom sitatene er så dominerende i det skriftlige arbeidet, at din egen selvstendige argumentasjon og analyse ikke vises igjen i teksten i tilstrekkelig grad.

Selv om det er viktig at kildehenvisningene er presise, gir dette alene ikke en god juridisk fremstilling. Ut fra vitenskapsidealene forventes det en grundig analyse av det aktuelle rettsspørsmålet, innenfor de ordgrenser som måtte gjelde for den aktuelle besvarelsen. Analysen skal basere seg på en balansert behandling av det aktuelle rettskildematerialet i lys av det konkrete forholdet som vurderes. Det er for eksempel ikke tilfredsstillende dersom du argumenterer ensidig, uten å ta i betraktning argumenter i motsatt retning. Selv om du skulle være personlig overbevist om at et bestemt argument er avgjørende, må du også presentere andre argumenter, og fortrinnsvis vise hvorfor de ikke vinner fram i din konklusjon. Engasjement er positivt, men de vitenskapelige idealene krever at du er helhetlig og balansert i argumentasjonen.

Å ta standpunkt til hva som er innholdet i rettsreglene er forbundet med stort alvor, særlig i konkrete saker. Dette er et alvor også du som student må ta innover deg når du argumenterer juridisk. Gjennom sine konklusjoner treffer jurister avgjørelser av stor betydning for enkeltpersoner, bedrifter, det offentlige og for samfunnet, og da må avgjørelsene være så godt og balansert begrunnet som overhodet mulig, basert på anerkjente rettskilder, anerkjent juridisk metode, og en best mulig forståelse av faktum i saken.

4. Forholdet mellom vitenskapelige idealer og opphavsrett

Etter åndsverkloven fra 1961 har den som skaper et åndsverk enerett til å eksemplarfremstille eller tilgjengeliggjøre verket, jf. åndsverklovens § 2, 1. ledd. Den som har skapt verket, har opphavsretten til det. Som åndsverk regnes lærebøker, tidsskriftsartikler, besvarelser av kursoppgaver og de fleste andre skriftlige arbeider. Også muntlige framføringer, som for eksempel forelesninger, er åndsverk.

En sentral bestemmelse i åndsverklovens kapittel 2 er retten til å sitere andres verk, jf. åndsverklovens § 22. Bruk av sitater krever ikke samtykke dersom verket er offentliggjort, men siteringen må alltid skje i samsvar med «god skikk». I dette ligger blant annet at en ikke må gjengi for mye av andres verk gjennom sitatretten. På den annen side må sitatet heller ikke være så begrenset at det gir en misvisende fremstilling av hva opphavsmannen samlet sett har gitt uttrykk for.

Merk at en lettere omskriving av en annen forfatters formuleringer (såkalt parafrasering), uten henvisning til det verket som en omskriver, er regnet som plagiat etter åndsverklovens § 4. I slike tilfeller er det så mye igjen av formuleringene fra det opprinnelige verket, at det regnes som en krenkelse av opphavsretten å omskrive uten å angi kilden.

Brudd på reglene i åndsverkloven kan medføre straff, erstatningsansvar og andre sanksjoner, jf. åndsverklovens kapittel 7. Dette er altså regler som en må forholde seg til, uansett i hvilken sammenheng en bruker andres materiale. Retningslinjene for henvisning til lærebøker og annet skriftlig materiale dreier seg altså i en viss utstrekning om å overholde norsk lov. Som jusstudent og fremtidig jurist, har du en særskilt forpliktelse til å være deg bevisst dette.

Åndsverkloven beskytter bare den nærmere utformingen av idéer, dvs. det tekstlige (eller visuelle etc.) uttrykket, ikke idéen i seg selv. Vitenskapsidealene som universitetets og fakultetets virksomhet bygger på, tilsier imidlertid at en går lengre i å kreve henvisning til andres materiale enn det åndsverkloven angir. Av hensyn til akademisk redelighet, må du også angi kilder som du baserer dine ideer på, selv om disse kildene bare er brukt som et utgangspunkt for din videre selvstendige bearbeidelse av ideene.

Vitenskapsidealene stiller også strengere krav til sitering enn det åndsverkloven gjør. Etter åndsverkloven kan det neppe oppstilles et krav om en nøyaktig henvisning til den siden i verket hvor sitatet er hentet. Men ut fra det vitenskapelige idealet om etterprøvbarehet, krever en i juridisk sammenheng så nøyaktige henvisninger.

Offentlig materiale som lovt tekst, forarbeider og rettspraksis har ikke beskyttelse etter åndsverkloven, jf. åndsverklovens § 9. Etter loven står en altså fritt til å benytte og sitere denne typen materiale, uten samtykke og uten kildehenvisning. I akademisk sammenheng, og ut fra vitenskapsidealene, stilles det imidlertid store krav til nøyaktighet og grundighet også når det gjelder slike henvisninger, jf. foran i punkt 2.

5. Fakultetets kontroll med kravene til selvstendig arbeid

Arbeidsgruppelederne og storgruppelederne kan gjennom sin gjennomgang og kommentering av besvarelser avdekke at en tekst ikke oppfyller de kravene til skriftlige arbeider som vi har angitt foran. I forbindelse med obligatoriske kursoppgaver er det oppgaveretteren eller den emneansvarlige (gjennom sin nivåkontroll) som kan avdekke slike forhold, mens det i forbindelse med en hjemmeeksamen eller en masteroppgave, vil være sensorene eller den emneansvarlige (igjen gjennom sin nivåkontroll). Manglende selvstendighet kan også avdekkes gjennom stikkprøver fra arbeidsgruppelederens, storgruppelederens eller den emneansvarliges side.

Om minstekravene til en besvarelse er oppfylt, vil bygge på en skjønnsmessig vurdering. Det er alltid den emneansvarlige som gjør den endelige vurderingen der det er tvil.

Studenter som følger retningslinjene angitt i punkt 1 til 4 i dette dokumentet kan være trygge på at besvarelsene deres ikke blir underkjent på faglig grunnlag.

Studenter som ikke har et bevisst forhold til sin egen arbeidsprosess, eller som spekulerer i å finne den nedre grensen for hva som kan godkjennes, løper derimot en risiko for å få sin besvarelse underkjent.

Fakultetet vil advare mot å fokusere på hva som er minstekravene til skriftlige arbeider og andre obligatoriske krav. Dersom du sikter mot minstekravet, vil risikoen for underkjennelse av besvarelser være stor. En slik holdning vil også klart bryte med de akademiske og vitenskapelige idealene som er beskrevet foran i punkt 2 og den vil regelmessig gjenspeiles i de resultatene du oppnår gjennom studiet.

Den faglige kontrollen med besvarelser vil til en viss grad ta hensyn til hvilket studieår studenten befinner seg på, og om det dreier seg om en innlevering tidlig eller sent i kurset. Kontroll på faglig grunnlag representerer bare i begrenset grad en kvalitativ vurdering av besvarelsen. Det sentrale er at det er gjort et tilstrekkelig selvstendig arbeid, uansett hvilket kvalitetsnivå besvarelsen har.

Et minstevilkår for at en besvarelse skal godkjennes ut fra en faglig vurdering, er at alle delspørsmål i den aktuelle oppgaven er besvart.

6. Nærmere om gode og dårlige arbeidsmåter

Ingen studenter er like, og fakultetet vil derfor ikke si at en bestemt måte å arbeide på er den beste for alle. Vi vil oppfordre til å eksperimentere med skriveform, og å søke å finne sin egen stil.

Likevel er det mulig å gi noen retningslinjer med gyldighet for mange.

Å sitte med læreboken eller annen litteratur direkte foran seg når en skriver, er for en del studenter et dårlig utgangspunkt for selvstendighet, fordi det lett blir et for uklart skille mellom innholdet i litteraturen og egne analyser. Dette kan påvirke selve innholdet og selvstendigheten i det en skriver, og det kan føre til at en ikke viser til den aktuelle kilden i tilstrekkelig grad.

Rettskilder som lovttekst, forarbeider, rettspraksis mv. kan det derimot være svært fornuftig å ha tilgjengelig når du skriver, men det er da viktig at du er bevisst på når du henter informasjon fra dem. Når du henter informasjon direkte fra kildene, må du angi kilden i samsvar med retningslinjene for kildehenvisning som fremgår av dokumentet Krav til referanseteknikk. Det typiske vil være at du etter å ha gjort en slik henvisning, går videre til å foreta din egen selvstendige juridiske analyse.

Hvis du får tilbakemeldinger om at du er for lite selvstendig i den juridiske analysen, kan det være en løsning å gå gjennom kildene på forhånd, og notere det sentrale innholdet i kildene i form av et sitat, eller i form av en egen oppsummering av innholdet, før du setter deg ned for å skrive fremstillingen i sin helhet, med bare notatene tilgjengelig. Du skiller på denne måten klart mellom innhentning av informasjon fra kildene, og den selvstendige analysen og argumentasjonen med utgangspunkt i kildene. Husk i så fall alltid å notere kildehenvisningene i de notatene du lager underveis i skriveprosessen, og få disse med i det endelige arbeidet. Ellers kan du risikere at også denne arbeidsmetoden skaper problemer i forhold til kildehenvisninger og kravet om selvstendighet.

Selv om fakultetet legger opp til at studenter skal samarbeide i arbeidsgruppene, og eventuelt også i egenorganiserte kollokvier, ligger det en fare i at en samarbeider tett helt frem til innleveringen av en skriftlig besvarelse. Sørg alltid for at det er en periode før innleveringen av besvarelsen, der du arbeider helt selvstendig med oppgaven, foretar dine egne rettslige analyser og finner frem til dine egne formuleringer av poengene i oppgaven. Hvis ikke, risikerer du at du leverer en besvarelse som ligger for tett opp til besvarelsen til den du har samarbeidet med.

De vitenskapelige idealene innebærer også at en skal være kritisk og evaluerende i forhold til sin egen måte å arbeide på. Vær bevisst fra første stund på å finne fram til rutiner og metoder som passer med din måte å lære på, og som hjelper deg til å oppfylle kravene til selvstendighet og kravene til kildehenvisninger. Sørg for å justere arbeidsvanene dersom du får negative tilbakemeldinger på kvaliteten på de skriftlige arbeidene dine, eller dersom du opplever at kvaliteten er dårligere enn det faglige potensialet ditt tilsier. Bruk også tid på å kontrollere ditt eget skriftlige arbeid før innleveringen, med tanke på kildehenvisninger og selvstendighet.

7. Særlig om kravet til selvstendig arbeid ved innlevering av tidligere leverte besvarelser

I [Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet](#), Universitetet i Bergen finner du regler om gjentak av emner under § 3-4 *Kontinuasjoneksamen og frivillig gjentak*. Av disse reglene følger det at alle obligatoriske skriftlige arbeider skal skrives på nytt når du tar et emne om igjen (typisk fordi det ikke ble godkjent første gang). Tidligere leverte besvarelser kan benyttes som utgangspunkt for fornyet innlevering, men det kreves at besvarelsene bearbeides. I tilfeller hvor besvarelsen representerer en omskriving av en tidligere levert besvarelse, vil kravet til nyskriving bare bli ansett oppfylt dersom studenten i en avsluttende merknad redegjør for hvilke forbedringer som er foretatt, og hvorfor visse deler av besvarelsen eventuelt er uforandret. Der kravet til nyskriving ikke er oppfylt, kan besvarelsen underkjennes.

8. Krav til kommentering av andre studenters besvarelser

Kommentering av medstudenters besvarelser er et viktig element i det pedagogiske opplegget på jusstudiet. Det å kommentere andres juridiske tekster er en god måte å lære å formulere sentrale poenger knyttet til innholdet i rettsreglene og juridisk metode, samtidig som du får sjansen til kritisk å vurdere hvilke fremstillingsmessige grep som er nødvendige for å få poengene klart og presist frem. Kommentering av andre juristers skriftlige arbeider inngår som en helt sentral del av mange juristers arbeid. Evnen til å gi konstruktiv kritikk for å forbedre tekster er en viktig ferdighet som studentene skal tilegne seg i løpet av jusstudiet.

For at din kommentering av en annen students besvarelse skal bli godkjent, må den samlet sett fremstå som en grundig vurdering av den materielle, metodiske og fremstillingsmessige (språk, struktur og presisjon) kvaliteten av teksten. Kommentarene må i tillegg dekke de sentrale materielle delene av besvarelsen. Det stilles altså både kvalitative og kvantitative krav til kommentarene.

Fakultetet har tidligere angitt at det kreves tre eller fire substansielle kommentarer for at kravet til kommentering skal være oppfylt. Dette er imidlertid den absolutt nedre grensen for hvor lite kommentering som kan godtas. Studenter som kommenterer ned mot denne grensen, vil lettere kunne få sin kommentering underkjent. For at så få kommentarer skal kunne oppfylle kravet til kommentering, må hver enkelt av kommentarene være uvanlig innholdsrike. Kommentarene må i tillegg samlet sett oppfylle kravet om å dekke sentrale deler av besvarelsen materielle innhold. Dersom større deler av besvarelsen ikke er kommentert, vil kommenteringen kunne bli underkjent.

9. Tekstkontroll av skriftlige arbeider

Kort etter at de siste besvarelsene i et emne er levert, blir alle besvarelsene på alle oppgavetyper i emnet sendt inn til [Ouriginal](#) for tekstkontroll. Dette dataprogrammet sammenlikner den enkelte besvarelse med tekster som ligger i programmets database og med åpne kilder på Internett. I basen finnes blant annet andre studenters besvarelser i samme emne og andre emner som er sendt inn av fakultetet. Dersom deler av teksten i studentens besvarelse er lik (deler av) en eller flere av tekstene i databasen eller på Internett, vil Ouriginal registrere dette og angi likhetene i en rapport.

Ouriginal leter bare etter sammenfallende tekst. Programmet kan ikke gjøre noen form for vurdering av hva tilfellet av tekstsammenfall skyldes. En saksbehandler går derfor gjennom

rapportene og sorterer bort det som ikke skal følges opp. Tekstsammenfall som gjelder gjengivelse av oppgavetekst eller lovtekst, *begrensede* sitater fra tekstene i databasen hos Ouriginal, eller enkelte andre mindre, tilfeldige tekstsammenfall, vil ikke bli regnet som fusk. Imidlertid kan det føre til at man nærmer seg den nedre grensen for hva som kan godkjennes med hensyn til kravet til selvstendighet, dersom fremstillingen inneholder mange sitater, og lite av selvstendige analyser fra studentens side, jf. punkt 3, 4. avsnitt ovenfor.

Der en slik første gjennomgang av rapportene fra Ouriginal viser at noen tekstsammenfall krever nærmere undersøkelser, vil disse tilfellene bli behandlet i den såkalte fuskekomiteen² hvor prodekanen for undervisning er leder og faglig ansvarlig. Formålet med gjennomgangen er å avdekke om studenten har oppfylt kravene til individuelt, selvstendig arbeid som er beskrevet foran. Noen forekomster legges bort på dette stadiet, fordi det ved nærmere undersøkelser avdekkes at det ikke foreligger noe avvik fra fakultetets krav.

De besvarelsene som ikke legges bort etter den første gjennomgangen i fuskekomiteen, faller i to kategorier:

Noen saker forfølges bare i form av et brev til studenten, der fakultetet redegjør for funnene, peker på hva som ikke er optimalt i besvarelsen, og forklarer hvordan det i stedet skulle ha vært gjort. Slike brev fungerer også som en advarsel: Terskelen vil ligge lavere neste gang et lignende tilfelle dukker opp for samme student.. Saken avsluttes der.

I de sakene som forfølges videre, vil sensuren på det aktuelle emnet bli sperret for de studentene det gjelder inntil saken er endelig avklart. Studentene får et brev med orientering om funnene, kopi av rapporten og en invitasjon til å uttale seg til saken. Man kan velge å uttale seg skriftlig eller i et møte med fakultetet. *Man er ikke forpliktet til å uttale seg.* Dersom sammenfallet er mellom to tekster levert av to studenter i samme emne samme semester, vil begge studentene få likelydende brev. Studentene blir samtidig invitert til et møte. Noen studenter tar raskt kontakt, og ber om at møtet blir avholdt umiddelbart, noe fakultetet etterkommer der det er mulig. Det er heller ikke uvanlig at noen tar kontakt og forklarer at de har lånt bort sin tekst og ikke selv har medvirket aktivt til sammenfallet. Der en slik versjon bekreftes av den andre involverte, vil saken mot den «uskyldige» studenten straks frafalles; man får en skriftlig bekreftelse på det, samt en beklagelse, og sensuren vil bli frigitt.

På dette stadiet vet fakultetet ikke mer enn det vi skriver i brevet: Fakultetet har funnet tekstsammenfall som ikke ser ut til å være forenlig med krav til individuelt, selvstendig arbeid. Brevet sendes ut til studenten, fordi fakultetet trenger studentens redegjørelse for bakgrunnen for det konkrete tilfellet av tekstsammenfall, for å få opplyst saken med sikte på å kunne ta stilling til om eller hvordan tilfellet videre skal følges opp.

I møtet får studenten anledning til å forklare nærmere bakgrunnen for tekstsammenfallet, samtidig som fakultetet får muligheten til å stille oppfølgende spørsmål. Møtet gir også fakultetet en anledning til å presisere kravene til skriftlige arbeider, inkludert hvordan ulike former for kilder skal behandles, henvises til og siteres fra, og til å forklare hva som er hensynene bak kravene til skriftlige arbeider.

Etter møtet tar fakultetet stilling til hvordan saken skal behandles. Normalt vil studenten bli orientert

² I sak 69-09/10 vedtok Studieutvalget: 1. Kontaktpersoner for mulige fuskesaker er prodekan for undervisning, studieseksjonssjef og en saksbehandler de utpeker.

om fakultetets vurdering i løpet av 2-4 dager. Vi vil gjerne vente med konklusjonene til alle møtene etter et emne er avholdt; for dermed lettere å kunne tilfredsstillere kravet til likebehandling av studentene. Der det unntaksvis blir mange møter, kan det ta noe mer tid før konklusjonene er klare, og kan meddeles studentene.

I noen tilfeller blir saken henlagt, eventuelt med en advarsel, slik det er beskrevet foran.. Det er aktuelt når det viser seg at en students arbeid er blitt urettmessig brukt av en annen student.

I andre tilfeller blir besvarelsen underkjent *på faglig, objektivt grunnlag*. Det innebærer at vi konstaterer at den ikke oppfyller kravene til skriftlige arbeider som er beskrevet foran i dette dokumentet, uten at det kommer inn under fuskebegrepet.

NB! En sak om underkjenning på faglig, objektivt grunnlag *er ikke en fuskesak*. En fuskesak krever at studenten har handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, mens underkjenning på faglig, objektivt grunnlag bare baseres på det objektive funnet: Teksten tilfredsstiller ikke minstekravene til selvstendighet – typisk ved at den inneholder mange sitater i forhold til mengden egen tekst. Det har ingen betydning hvilke subjektive forhold (hos studenten) som begrunner manglene i besvarelsen.

Hvilke følger en underkjennelse på objektivt, faglig grunnlag får, avhenger av i hvilken grad man har oppfylt de obligatoriske arbeidskravene i det aktuelle emnet. Dersom man fra før ligger på grensen i forhold til kravet om obligatorisk deltakelse (75 %), eller det gjelder en obligatorisk kursoppgave, vil underkjennelse av en besvarelse føre til at man ikke får godkjent kurset og dermed ikke har oppfylt kravene til å kunne ta/ få sensurert eksamen. Et vedtak om annullering kan påklages til Den sentrale klagenemnden ved UiB.

I noen få tilfeller anser vi at vi står overfor et tilfelle der også det subjektive skyldkravet er oppfylt (forsett eller grov uaktsomhet), og vi har å gjøre med mistanke om fusk. Slike saker blir sendt til [Den sentrale klagenemnden](#) for avgjørelse, med kopi til studenten³. Studenten får mulighet til å uttale seg til saken på alle stadier fram til vedtak er fattet. Slike vedtak i Den sentrale klagenemnden kan påklages til [Felles klagenemnd](#). Det er grunn til å merke seg at det er få saker som sendes til Den sentrale klagenemnden. Klagenemnden avgjør saken på fritt grunnlag, og har i praksis tre alternativer: 1) De kan henlegge saken, 2) de kan annullere kursgodkjenningen, eller 3) de kan annullere kursgodkjenningen og vedta utestenging for ett eller to semestre.⁴

Annullering av kursgodkjenning betyr at studenten ikke lenger oppfyller kravet til godkjente obligatoriske arbeidskrav, og at retten til å ta eksamen i det aktuelle emnet dermed bortfaller. Hvis eksamen allerede er gjennomført, vil også den bli annullert. Utestenging betyr at studenten mister alle sine rettigheter ved Universitetet i Bergen og i [Sammen](#) og kan heller ikke avlegge eksamener ved andre institusjoner under universitets- og høyskoleloven i utestengelsesperioden, jf. [Register for utestengte studenter](#). Imidlertid vil man vende tilbake etter endt utestenging uten noen søknad eller andre formelle krav. Et slikt vedtak i klagenemnda, vil ikke gå fram av vitnemålet, karakterutskriften eller noe annet dokument som universitetet utsteder. Det gjelder selvsagt også streng taushetsplikt i

³ I henhold til universitets- og høyskoleloven § 4-7 og § 4-8 er det Den sentrale klagenemnden som har kompetanse til å behandle saker om fusk.

⁴ I praksis kan klagenemnden også annullere bare besvarelsen. Utfallet blir da avhengig av om studenten oppfyller de obligatoriske kravene i emnet uten denne besvarelsen. Klagenemnden har i svært liten grad benyttet seg av denne muligheten.

slike saker.

Se også [UiBs retningslinjer om kildebruk](#).

10. Nærmere om fjerde og femte studieår

Etter tre år på fakultetet vil du ha oppnådd en faglig og akademisk modenhet. Det innebærer at du selv må ta ansvar i enda større grad enn det som ventes av studenter på de første studieårene. Kravene til selvstendighet og kvalitet er av samme art som på de tidligere årene, og fakultetets kontroll er også den samme. Men siden du har kommet opp på et høyere nivå, kreves det også mer. Dermed blir det ikke mindre viktig å opprettholde gode vaner og å føre «egenkontroll» når du har kommet et stykke ut i studiet. I korthet: Jo lenger du har kommet på studieprogrammet ved fakultetet, desto mer kreves. Men jo lenger du har kommet, desto bedre er du rustet til å oppfylle de vitenskapelige idealene, og overholde opphavsrettslige og akademiske regler når du argumenterer juridisk.

Om du har spørsmål, kan du kontakte Anne Grethe Nielsen, seniorrådgiver ved studieseksjonen, anne.nielsen@uib.no.